

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 79. II. пов.
Ковто пошт. нм. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 450 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
муни 150 лей, Болгарії 750
ал., Австрії 750 ал. Зимо-
вська адреса і зок.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Українська Громадо!

Багато живучої сили виявляє український народ. Так багато, що кожна його частина відірвана від цілоти, живе своє життя. Однак окремішнє життя частини, не привели до знищення. Треба у кожній частині викликати до життя прямувати через об'єднання й соборність до сили.

Ці змагання може стати рідне виховання у Рідній Школі, якою займається Українське Педагогічне Товариство.

Та широкі завдання вкладені на це Товариство, великі оправдані домагання, які ставить до нього українське громадянство, будуть йому доти не під силу, доки цілий народ не допоможе його праці. Це обов'язок головно тої частини, серед якої це Товариство від років веде свою працю. Це головний зв'язок тих, яких доля загнала в далекі світи, а які співмислюючи з пнем, — докажуть свою нерозривність з ним та працюючи до найважчих потреб народу. В цей час, коли про продовження буття українського народу, найважливішою потребою мусить бути вдержання Рідної Школи. Через це з'являється заграва світанку.

Дні присвячені пам'яті народження Великого Вчителя, рідні дні Рідної Школи. Ці дні, які чи з побожності, чи з невідхильного звичаю святкує кожна українська одина, хай стануть всенароднім святом Рідної Школи та величчю, яку вона в собі носить. Хай об'єднуються в ці дні Українці у спільному змаганні: повести масову, всенародню жертвенність на Рідну Школу, не зважаючи на безперечно важке положення народу серед теперішнього лихоліття. Кожний крок на шляху народнього розвитку, це наслідок важкої праці, змагань і жертв. Тому, коли кожний стане своїм місцем і виконувати по своїм силам те, що повинен, і сам скріпиться із піднесеним чолом зможе заговорити до бездольного народу за великим постом-громадянином:

О, ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твого повстання:

Головну Управу Українського Педагогічного Товариства:

Бр. Янів в. р.
голова.

А. Гавришко в. р.
секретар.

Божевілля.

Християнські ухвали християнської демократії.

Нещодавно попало мені в руки 22 глави „Гасло“, органу польської християнсько-демократичної партії. Мою увагу звернула на себе стаття, в якій управа організації на польське воєводство подає програмові резолюції свого з'їзду з дня 10. грудня під назвою: „Resolucje programowe w kwestji politycznej i gospodarczej“, постулюючи, що торкатися всіх українських земель під Польщею.

В тих резолюціях стверджується з великим задоволенням, що в українському суспільстві „pod wpływem polityki polskiej nasierują głębokie zmiany, wyrazem których jest zapanowanie w społeczeństwie ruskiej, oraz powstawanie rozróżnionych grup i klas“. З задоволенням стверджує також „успішне“ переведення шкільного навчання.

Чи в силі згонебудь з нас краше оцінити наше положення і його причини? Чи може хто з нас так відважно ствердити прилюдно, що управа цієї християнської партії називає польське воєводство? Чи самоназиває

класичне. Одночасно ствердження впливу тієї культури повинні постійно мати на увазі та пам'ятати про нього все і всюди. На тому не кінець. Християнська організація з задоволенням „uznaje lojalność rosyjskich i zradykowananych elementów i wyzwa czynnik urzęd we do zyciowego stosunku wobec lojalnej dla Państwa mniejszości rosyjskiej“.

Засувавши ось так дотеперішній стан як вислід польської діяльності на „креслах“, з'їзд намічує програму діяльності на будуче. Очевидно, заодно підноситься згідність, згода між обома народами, що може наступити шляхом умов, опертих на взаємних уступках. Та по правді зазначає з'їзд — Польки не мають причини уступати в чимнебудь, однак „w razie konieczności ustępstw przedmiotem ich mogą być sprawy gospodarcze, ewentualnie sprawy akademii ruskiej w Krakowie“, а більше нічого.

Та заки могло б бути яканебудь бесіда про „ustępstwa“ згаданого вище характеру, мусить бути зроблені підготовчі кроки з метою усунення всього, що могло б стати спротива згідливому пожиттю „обох народів“.

Перш усього слід зазначити „niezgodność a zgodność przez akcję duchową obu obywateli“.

by na interwencję Stoicy Apostoli-
ckiej“. Чи ж неясне нашому духовен-
ству, до чого хоче довести ця хри-
стіянська організація навіть при до-
помозі натиску з Риму? Чи не
зрозуміла тепер, після конкордату
програма праці для нашого духо-
венства?

Другою вимогою християнської
демократії є „zlikwidowanie komu-
nistycznych grup i awansu ukraińskie“. Це на адре-
су всіх тих, що стають в обороні
українського народу. Вони повинні
бути признані офіційно „комуні-
стами“ і як такі з корінем вини-
щені.

Третім дезидератом попри перед-
умови на полі церковному і полі-
тичному є ще зміцнення польсько-
сти на „креслах“ через „zorg pizo-
wanie i skonsolidowanie społeczeń-
stwa polskiego“ при допомозі дер-
жавного апарату і державних суб-
сидій. А це сконсолідування насту-
пить тоді — як вирахує з'їзд —
коли Польський банк дасть кредити
на розвій великого, розуміється
польського промислу рільного, тор-
говлі рільними плодами, та годівлі,
коли держава уділить підмог на
заснування і удержування всякого
рода польських сільсько-господар-
ських організацій, коли наділить
кредитами польські банки і креди-
тові організації, а самоуправні уря-
ди поспішать також з допомогою
для піднесення польського госпо-
дарства, коли польські державні
урядові всіляких категорій дїста-
ють при містах, містечках, залізни-
чних шляхах та важніших комуні-
каційних вузлах земельні наділи,
коли переведеться націоналістичну
організацію еміграції на „креси“,
коли парцеляцію й меліорацію ґрун-
тів переведеться в злуці з колоні-
зацією, коли польське купецтво
займе важніші пости по містах на
„креслах“ і т. н.

Ось передумови „згідливого
співжиття обох народів“. Бачимо,
що програма польських організа-
торів „кресла“, овіяних духом миро-
любивого християнства, є аж надто
пророчиста.

Коли це все читається, робиться
якось дивно і моторошно. В Поль-
ській банкрутство, фабрики зачина-
ють, промисел гине, торгівля ду-
ситься, рільництво на ступні при-
митивізму стоїть під всякими тага-
рами, безробіття зростає, платні
урядовцям обнижуються, ратунку
шукає кожний, словом катастрофа.
Тож хіба божевіллям слід поясни-
ти, що в таких часах добувати
спасення не в консолідації сил для
ратунку власного добра, але для
руїни чужого. Це психіка банкруті,
засліплених божевіллям шовініз-
мом: нищити чуже, коли свого не
можеться врятувати. Але ще на
одно слід звернути увагу: всі ті
менше й більше християнські, мен-
ше й більше демократичні органі-
зації набирають відваги до таких
кроків лише тому, що бачать нашу
першущість, неспільність, неорга-
нізованість.

Забувають вони тільки те, що
акція викликає реакцію. „Програ-
ма“ польських християн повинна
нас дещо навчити і вказати нам
шлях діяльності в ринучій обо-
роні своїх прав і в організації на-
шого життя як народу. М. Творчак.

Радянська Україна.

Постанова про мову.

Раднарком України прийняв поста-
нову, на основі якої на всіх засі-
даннях урядових установ, на сіль-
радах, на зборах виборців район-
них і сільських рад, на засіданнях
виконкомів і інших обов'язує мова
тої національності, що має в да-
ному селі чи районі чисельну пере-
вагу населення. Всі урядові орга-
ни державної влади мусять у тих
місцевостях знати крім української
мови ще й мову більшості насе-
лення, що замешкує дану територію.
Всі акти і документи публічно
правного характеру публікують уря-
дові органи в двох мовах: в укра-
їнській та в мові тої національ-
ності, що творить більшість. По ро-
сійськи редагують ті акти тільки у
випадках, коли цього вимагають
інтересовані особи споміж населе-
ння. Все діловодство в урядових кан-
целяріях ведеється мовою національ-
ної більшості. Всі обов'язкові по-
станови районних виконавчих ко-
мітетів публікують в українській
мові та в мові національної біль-
шості. Наведена постанова вихо-
дить з основних законів УСРР, про
права мови для національних мен-
шостей на Україні.

(„Правда“).

Зріст українського хемічного про-
мислу.

Всеукраїнська Рада Народнього
Господарства ствердила великий
зріст хемічного промислу на Укра-
їні, яка виробляє тепер 70 відсотка
усіх содових продуктів у СРСР. Цей
хемічний промисел України на-
носив 50 відсотків усього хемічного
промислу в СРСР. Дальший розви-
ток українського хемічного промис-
лу видає в усій остроті справу
забезпечення його кваліфікованими
техніками. Тепер на хемічних фаб-
ках України є заводи 55 техніків
на 6000 робітників. Всеукраїнська
Рада Народнього Господарства звер-
нулася до Держплану України з до-
маганням ужити надзвичайних за-
ходів для підготовки технічного пер-
соналу шляхом заснування цілого
ряду фахових шкіл. Крім цього до-
магається вона висилки техніків за
границю. („Економ. Життя“).

Пенсії для учасників революції з
1905 року.

ВУЦВК-тет прийняв постанову про
наділення пенсіями з державних
фондів усіх учасників революції з
1905 р., що втратили робітоспо-
собність. Пенсії не будуть переко-
дировані середнього заробтку ро-
бітників і службовців обов'язково
кожодчасно тарифи. Родина по-
мерлих або загинулих учасників
революції з 1905 р., що не мають
засобів до життя, одержуватимуть
шомісячні пенсії в таких самих ро-
мірах як безпосередні учасники ре-
волюції. Ця постанова, прийнята з
нагоди святкування радянської Де-
сятилітньої революції з 1905
року. („Правда“).

Допомога дітям у нещасливих ро-
динах.

Українська економічна рада рі-
шила видати додатково 100 тисяч
карбованців на організацію харчо-
вої допомоги для дітей в нещас-
ливих родинах. („Правда“).

НОВИНКИ.

— **Святояний випуск „Діла“** появи́вся у значно збільшеній формі в сеседу 5. ч. м. рано. Візьмуть у ньому участь, як щорічно, ви́значні представники нашого громадського життя та письменства. Оголошення прийматимуть до вітєрка, 12 год. поа. Число коштуватиме 80 сот.

— **Прийми́ температу́ри.** В околиці Берга (Шаллярія), у горах, 1. ч. м. ані температура сильно зросла при одночасній сильній західній вітрі. Вранці на висоті 1800 метрів було 6 степ. тепла. На висоті 1600 метрів сніг почав таяти. — У Парижі, Сена, знімається міораз вище, заливаючи прибережні вулиці. Це саме діється з рікою Мазоню. Передмістя загрожено повінню. — 1. січня у Варшаві була злива з градом, а навіть громами.

— **Під увагу В.ч. Отців Парохам і Настоятелів церковних установ.** Розпорядком Рад міністрів Польської Республіки з 16. грудня 1925 „Даненіи законів П. Р.“ ч. 127 позичка 904, з 1925 року, звільнено Генеральному Прокураторові від додержання обов'язку повного заступства церков, парохій і взагалі церковних або релігійних інститутів, приналежних до католицької Церкви або до інших Церков чи віросповідань. Цей розпорядок увійшов вже в життя з днем 1. січня 1926 і відтепер спадас на парохів, звідателів парохій і настоятелів всяких церковних інститутів обов'язок правно заступати церкви, парохії і церковні установи перед судами і адміністративними властями у всяких процесових і інших судових і адміністративних установах. На випадок задержання або задержання належного заступства відповідатимуть цілком своїм маєтком за шкоду спричинену своїм знеханням чи знебезпеченням. Само собою розуміється, що в усіх важливих або трудніших справах належить під загрозою особистої відповідальності передати заступство адвокатам або принаймніш повернутися за правною порадою до адвоката.

— **Провонація і офіційніе зди́рство.** Як польські урядові сфери шанують нашу релігійні і національні почування, нехай посвідчить слідуючий прямо скандальний факт: В урочисте гр. кат. свято Непорочного Зачаття якийсь з рогатинських урядів, старосто чи рада повітова — скликав громадських писарів з усіх сіл повіту (102 сіл з того 90 чисто українських) в цілі роздати друків на громадські бюджети. І іде 102 писарів на 102 підводах. Чи не чудовий пошпир „dowódci obywatelskiej“ і „tolerancji religijnej“. А отся всі обидники зі „St. polskiego“ жаліють над упадком релігійних почувань і деморалізацією „ludu ruskiego“. Іше одно: За дев'ять аркушів паперу (друку) аж на три роки згорні мусіли зложити громадські урядові ні менше ні більше а по 13 (тринадцять) зол. Цитасмось, хто дав дотичному повітовому школярові право накладати знов жхвс „даніну“ (бо годі це інакше назвати, коли за один аркуш паперу кажуть платити по 145 ад.) і чи в таких тяжких (не з нашої вини) часів нема вже нішого виходу для савадій неашого скарбу, як аж за три літа заперед адирати за жхвс друку, котрі і так іше десять разів будуть змінені? П. П. просімь просімь заглянути цю справу, хоча знаємо яку силу має писана конституція. Хто знає, чи така продажа офіційних друків не є ще одною штукою місцевих потентатів, щоб збільшити власний неофіційний скарб? — Ю.

— **Поліція — за ломанням за́нонїв** Пишуть нам: У селі Сухоставі коло Конячичів командант державної поліції агітує за „селішським конгресом“ у Станіславові, обіцяючи всім, хто захоче на той від похити, не лише безплатний білет їзди, але іше й високі лісти. Від читальні кооперативи вилітає, щоб об'їзні інституції обов'язково писали своїх делегатів, хоч об'їзні установи не займаються політикою і на основі статуту, затвердженого державною владою, нею займаються не сміють. Це хіба знає „панствова“ жхвс, чомуж отже налягає на культуру? У економічну установу брати конче участь у політичному візді? Загадку цю відгадати мабуть не такко...

— **Уораніон.** Верненський (на Мораві) часопис „Ruch“ поміщує вчорашнього року менші інформації з українського життя. Між такими замітками з останнього часу треба згадати про засудження смерті визначного новостанного отама на Кишинів Гарашенка, про Палату преси у Харкові, про новообранений рукопис В. Короленка в українській мові, про вибір нов. ректора „Українського Вільного Університету в Празі, проф. Ол. Колесні і його виступ на тему: „Гене́за новочасної української повісті та дрібні інформації з економічного життя Рад. України.

— **Смерть старого часопису.** „Лінійгер Табелат“, що існував 117 літ, перестав виходити з днем 1. січня.

— **Благословенство папи для Жидів.** Папа видав текст благословенства, яке по всіх церквах у світі відчитували би ч. на вечері Нового Року: „Зверни, Володарю Світа, Твій милосердяний погляд на синів Ізраїля Тобою вибраного народу“. Жидів-

ські місцеві одержали дозвучення папського Палі подяки за це благословенство.

— **Помхильний „модерніза“ мистецтва.** Великий реформатор італійського суспільного життя, Муссоліні, іде у своїх симпатіях до „мистецтва“ шляхем свого земляка, відомого теорета футуризму Марінетті у свій час виступав з прохильними, щоб всі музеї та пам'ятки старого мистецтва зникли з землем. Для 3-го ч. м. Муссоліні з нагоди вибору нового римського Губернатора заявив у пеклій промові, що всі пам'ятки Капітолю та Палатону, 1000-літні следи старовини повинні зникати в Римі, а на їх місце прийти модерні сади та огороди і великанські бульвари. Нема сумніву, що це було би гігієнічне для Риму, але чи, краще, можна сумніватись.

— **Новий календар у Туреччині.** В Анкарі правлює спеціальна комісія турецького парламенту над припоровенням Григоріанського календаря для нової Туреччини. Вона має вжити на увагу можливі впливи такої реформи на суспільне життя, а якому історичні моменти грають чималу роль. Теперішній турецький рік має число 1342: турецькі реформатори, що звалились „бі боротьбу з національною ношею, сподіються, що їм вдасться змінити цей рік уже 1926. Коли Туреччина прийме григоріанський календар, тоді в Європі (коли не помилемось) галицькі Українці і Серби будуть єдиними, які святкуватимуть ще свята по старому стилю.

Дописи.

Грималів. (Освітня праця і свято „Просвіти“ дня 8. грудня 1925 р.). Мистецтво Грималів, само собою мале і відірване від світа завдяки недостатній видного залізного почування. Перед війною воно мало залізницю в місті, а тепер ця лінія цілком відбудовується. Грималів не був перед війною осередком ніякого нашого руху, хоч мав на те усі дані в одному вітінку Скалатщини. Та не знаючи на те стотів він усе далеко вище під національним оглядом та був у Скалатщині різноможливим у відношенні до самого Скалата, в якому від часів пок. Наумовича сильно акорінулося московське. Воно заглотило над Скалатом по нинішній день та не дає йому змоги стати правдивим повтовим осередком всеродинного українського життя. В Грималові пережилось московське віддалеко перед війною завдяки праці покійного парохом О. Малишевського, пок. діяча о. Чатковського та жюничих же о. Іванчука, парохом Товстоного, о. Р. Заричного парохом Вікна і о. М. Кордуби, парохом Кутковець Біла Тернополя. Своїми світськими робітниками багато зробили для Грималова пок. подат. поборець Маринюк і живий ще податковий урядник Перепелинський (тепер на емеритурі в Тереволі). Зусиллями усіх названих щездю там московське віддалеко затерлося науковийське політичні традиції. Вікна сильно знищила Грималів. Та він скоро прийшов до себе і став по війні осередком перш за все культурно-освітнього життя в пеклій частині Скалатщини. З приходом до Грималова нотаціонального кандидата п. М. Кошубки а плініше і адвоката д-ра Гр. Олійника віджили там українські традиції часів пок. О. Малишевського. До того причинилися у великій мірі і деякі місцеві заслужені мідане. Між цими останніми визначилися передовсім купець і господар і б. бурмістр Грималова п. Микола Хрунович. Маючи на увазі його заслуги на полі народної праці грималівська читальня „Просвіти“ іменувала його на щогорічній загальній зборі своїм по ч. с. н. м. членом. Таку саму почесність віддала читальня і п. Перепелинському з Тереволі. По війні повстала в Грималові філія т-ва „Просвіти“, що проявила значну діяльність та стала осередком культурно-освітнього життя в грималівському судовому повіті. Крім неї існує там кружок УІІІ, що утримував там на протязі двох микудих літ навіть приватну українську гімназію, яку розв'язала незаконно польська влада. Вже з цього видно, що там пішла і тепер іде інтензивна праця. Не те в Скалаті. Там усе спить сном блаженних. А скалатські московфіли доставляють пілі лави хруні. Це тим дивніше, що в Скалаті є далеко більше нашої інтелігенції вільних фахів ніж у Грималові.

Для 8. грудня обходила Грималівщина свято „Просвіти“. В святі взяли участь усі читальні та місцеві товариства. Почалося воно богослуженням у грималівській церкві, яке відправив о. Заричний, парох Вікна. До вчорашки за померлих двічі стали оо. Заричний, Прохик (парох Грималова), Савчак (Зарубинів), Пилипук (Зелена) і Семенюк (Сорока). Дуже гарно та жмисто проповідь про вагу та значність традиції та про пошану до заслужених людей виголосив о. декан Іванчук, парох Товстоного. По богослуженні відбувся концерт у салі „Народного Дому“. Існує слово про вагу освітньої праці та про завдання Тов-ва „Просвіти“ виголосив адвокат д-р Гр. Олійник. Він звинувачив присутніх, щоб аступали в членів материного товариства, що відіграло велику роль у життю Галицької України на протязі 57

літнього існування та дало почки до заснування усіх інших наших товариств у Львові та краю. Хори виступали під упрямом місцевого діяча п. Івана Бідошкіри. Декламували по. Кузьм. Діаур, парох Жудковська Нат. і Продиківка Геня. Найбільше подобалися дещам, маленького Богдана Жудковського і Прохиківка Геня. Реферат про значення книжки і закінчення читання виголосив п. М. Кошубка. Він перелік приривання наших освітніх відносин з такимиж відносинами у інших культурних народів, та звинувачив присутніх до праці над поборюванням найбільшого нового нашого народу неграмотності. Свято покінчилося мисливанням національного гимну. Перезедла в салі збірка на даз „Просвіти“ дала 90 зол. Свято дуже подобалося селянам, що винесли з нього якнайкраще враження. Гість.

Всячина.

Дальноглядний апарат проти війни. Славний винахідник бездротного телеграфу Марконі, під час свого побуту в Парижі, дав мінулої тижня відповіди на тему покладаєння радіотелеграфів та радіотелефонів у майбутньому. Марконі приривав бездротний телефон до виходу друку, коли діло йде про поширення осати на широкій масі. Та для агадані винаходи мають ще більше значіння для воєнного мистецтва, коли є рішучими перепонами для ведення війни „сучасними“ методами. Така небезпечна зброя в морській війні як підводні лодки тралять усею свою силу, тому, що їх можна нині відкрити. Марконі вірить, що вже в найближніх роках проблема бачення на далечину буде розв'язана. Апарат, який дасть змогу пририватись підготовочним операціям воєного, розб'є всю систему нинішнього ведення війни, згідно з якою треба всі сили зосереджувати на найслабшій місці противника. Треба бде або завернути до первісних форм боротьби варварських народів або полишити сучасну війну як недоцільну.

Ширіть наш часопис!

Помилальне Богослуження

за упокій душі бл. п.

д-ра Омеляна Огановського

б. професора львівського університету і всіх померлих членів його родини відправиться в Успенській церкві у вівторок для 5. січня 1926. р. о год. 9. рано, на котре запрошує Родина Помітного.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митиновича.

Немирів. Св'ята читальні „Просвіти“.

51. „Маруся Богуслава“ (прощальна вистава).

Равя русьна Саля „Сонола“.

71. „Віа“.

81. „Дні нашого життя“.

121. „Маруся Богуслава“.

131. „Лісова пісня“.

141. „Ніч під Іваном Купала“.

151. Чорна шахтера і білий медаль“.

10-2

НА СВЯТІ

Угорські:			
Hegelayr старий	зол.	7:50	
Шамороддер старий	зол.	8:50	
Badacsonyer	зол.	7:50	
Riesling	зол.	7:50	
Leanyka	зол.	7:50	
Erlauer червоний	зол.	5:—	
Burjunder червоний	зол.	5:—	

Австрійські:

Mailberger	зол.	8:—	
Voslaner Golddeck	зол.	8:50	

Французські:

Graves superieur	зол.	6:—	
Haut Barsac	зол.	8:—	
Haut dauternes	зол.	8:50	
St. Estephe, червоні	зол.	6:60	
St. Julien	зол.	7:20	
Chateaux Late	зол.	8:40	

Горівки і лікери фабрик МІКОЛЯШІ і КОСЕЦЬКОГО

пониже Фабричних цін

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ БАЧЕВСЬКОГО у всіх сманах поручає

ТОРГОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ І ВИНА

ЕДМУНДА РІДЛА

у Львові, вул. Рутовського 3, Філія: вул. Городецька 74.

Замість візди на допомогу найблорозшого сестринка Петруся Радичевича жити на „Рідну Школу“ 30 зол. Р. Філія і Іван Казитки у Львові. За снілляє ширю золот. Головам УІІІ-ва. 10-13

Пам'яті Олександра Мишуки нинішній зредатувати пам'яткову в честь визначного українського і мейн'ата, пок. Олександра М. пром'яск тих громадян (ок), які написали спомини або статті на те стелької чи філантропічної діяльно служеного Покійника, надіслати матеріали на мою адресу. — І. Г. Мичур, ред. „Піла“.

Дрібні оголошення

КАЛЕНДАРІК „РУСАЛКА“ на 1926 рік, гарно печатаний в 2-х кресках вже продається. (Ціна 6 центів). Замовляти: А. О. К. П. Ш. Львів, Календарь 4, 80/12-15

МІД патуку, власної паски, чистий, правдивий без домішки під тавлатією в 5 клг. Близьких оплачею по ціні 10-25 зол. надіслася Євген Білинський, Збарж, 908 3-6

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідас.

ЦУКОРНЯ

„ПЧІЛКА“

Львів, РИНОК 27

поручає на СВЯТА свої цукор пачу 1033 виробн.

Замовлення виконує сол

Спеціальні варстаті

„For“

оригінальні скла

Вітопа Т

Львів вул. Подільського

Казав мент мій реформатор?

Пора Вам вже дізнатись.

Одна в фірма: „Резулятор“.

Де можна гарно зобразити.

Товар, який зображає —

І вибір поборогий

Кашені не сподобете.

Бо таж дають на рати.

РИНОК 42.

Конкурс.

Т-во Музичне ім. Лисенка у Львові оголошує конкурс на посаду учителя скрипки в Д. Музичній від 1. лютого 1926. р. Под. на лежить вносити найішльше до сніця ц. р. на адресу т-ва: Д. 10-6 Шашкевич 5. 1-

НА СВЯТІ

Угорські:			
Hegelayr старий	зол.	7:50	
Шамороддер старий	зол.	8:50	
Badacsonyer	зол.	7:50	
Riesling	зол.	7:50	
Leanyka	зол.	7:50	
Erlauer червоний	зол.	5:—	
Burjunder червоний	зол.	5:—	

Австрійські:

Mailberger	зол.	8:—	
Voslaner Golddeck	зол.	8:50	

Французські:

Graves superieur	зол.	6:—	
Haut Barsac	зол.	8:—	
Haut dauternes	зол.	8:50	
St. Estephe, червоні	зол.	6:60	
St. Julien	зол.	7:20	
Chateaux Late	зол.	8:40	

Горівки і лікери фабрик МІКОЛЯШІ і КОСЕЦЬКОГО

пониже Фабричних цін

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ БАЧЕВСЬКОГО у всіх сманах поручає

ТОРГОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ І ВИНА

ЕДМУНДА РІДЛА

у Львові, вул. Рутовського 3, Філія: вул. Городецька 74.

Акція і реакція.

Радянсько-турецький договір викликав велику метушню в Англії. Радянська дипломатія, одна з найкращих в світі, довгий час виявляла явну непорядність, якби шукала шляхів і засобів до обороти перед льокарнським перстеном, уміло використаним Чемберленом. Поїздка Черчилля, його балачки і заяви у Варшаві, Берліні, Парижі, його заохочення захисту перед піднесенням вгору пестуком Англії, здавалося є не лише виявою збентеження Москви, але й небуденного успіху Льокарно.

Льокарно попри всі чепурні слоги і фрази, попри заяви про добу мирного будівництва й відбудови розстроєної Європи, всетаки є нічим іншим лише зм'ягченням, кількістним дотом старого Клемансо. І нагло досить було одного рішення скріпленої і доповненої в принципі Німеччиною Ліги Націй, рішення в москвський справі, щоб з одного боку ввести заміщення в жовтєвські плани Англії, а з другого — змінити інший зміст льокарнських пунктів. З огляду на радянсько-турецький договір стає ясним, що Льокарно мусить полиняти щодо своїх мирних цілей, а прибрати з перспективи воєнну закреску шовалменшескрасний колір боротьби, який досі був старанно затинкований мирним покостом.

Льокарно є платформою мира, але тільки для європейського Заходу. У відношенні до європейського Сходу і Азії є воно платформою боротьби, в ближній чи далішій будучині, і то боротьби в формі і в ділянках. Акт Черчилля і Тевфік-Ружд-бея підкреслює цей сумний характер Льокарно.

Відповідно на Льокарно є радянсько-турецький договір, який тепер торчачко намагаються розбудувати обидві договірні сторони. Як сповіщає берлінський „Абенд“, радянська дипломатія робить заходи, щоб ачальної договір про нейтральність підписати з Німеччиною. Одначасно турецька дипломатія працює у Білгороді і Софії, намагаю-

чись втягнути в орбіту радянсько-турецького пакту Югославію й Болгарію.

Передбачуючи скорше чи пізніше зудар з приводу москвської історії, а далі може й воєнний конфлікт за панування над азійськими народами і племенами, обидві сторони готуються до „слухного моменту“. Туреччина обіцяє Югославії й Болгарії здобутки коштом англо-фільської Греції.

В парі з рухливістю радянської дипломатії розвивається й енергія англійської дипломатії. Довівши до Льокарна, створивши умови мира й частинно заспокоївши Німеччину, Англія у відповідь на радянсько-турецький договір відповіла далішим кроком на шляху до — наростаючого зудару, Чемберлен відбудує конференцію з Муссоліні в Рапалло. Як твердить преса, поруч інших справ (головно італійських довгів в Англії) постановлено там створити англо-італогрецький союз проти Туреччини. Таким чином радянсько-турецькому порозумінню протиставляється блок, зложений в Англії, Італії й Греції. Розуміється Англія обіцяє своїм союзникам важливі здобутки в Малій Азії коштом Туреччини.

Огже після прокламації доби мира в Льокарно — відзначаються глухі пошути воєнної хуртовини. Видно, що другою стороною медалі „мира“ є якраз „війна“.

У великій війні проголошено ще більший закон про самовизначення народів. Однак ліквідуючи війну, його здійснено половинчато, або й зовсім не здійснено. І тепер те право народу настирливо домагається своєї реалізації. Багато робиться задля того, щоб його зберегти, вбити в зародку, щоб відсунути його вирішення і алагодити гостроту його торжества, — все одно не помагає. Західна Європа, в якій те право нації затріюмфувало, заспокоюється, приходить до рівноваги. Висловом того заспокоєння і рівноваги є якраз Льокарно. За те на Сході Європи і в Азії, де те право не нашло свого реалі-

ного вислову, нахльовуються конфлікти, які попереджують такі акції, як радянсько-турецький договір і його протинага: рапальська конференція. Очевидно, під іншими гаслами і праворами ведеться акція, однак в суті річ, масо до діла з нездійсненим правом про самовизначення народів.

Побідником у великій і важкій боротьбі, яка рознесе голодно-воєнного пожару по всім старім континенті, буде той, хто щиро стане в одну лаву з неволеними народами, хто їх справу візьме за свою.

Одна з сензацій.

„Новий гетьман України за 4 мільони доларів“.

На Волині появилася в м. Здолбунів перше число нового польського тижневика п. н. „Всхд“. Тижневик називає себе „політично-суспільно-інформаційним“, що стоїть на ґрунті безоглядного польського радикалізму.

Він приносить статейку під написом „Новий гетьман України за 4 мільони доларів“.

„Бувший адъютантъ гетьмана Павла Скоропадського — читаємо там — Полтавськ-Остриня перебував довгий час в Америці, де формував в імені Скоропадського „Українських Стрільців“. На тлі політичних непорозумінь зі Скоропадським створив Полтавськ-Остриня свою організацію в Європі. Тепер прагне він з дорученням української організації, що розвивають акцію на терені Німеччини. Сам Полтавський перебуває в Мюнхені. Він зібрав серед українських і російських емігрантів 40 тисяч підписів і поїхав в імені підписатих до Муссоліні і папи. Наслідком двомісячних переговорів у Римі Полтавськ-Остриня заключив договір (в ориг. конкордат) з Ватиканом. Згідно з тим договором Полтавський має европеїзувати Україну, теперішнє писмо зміняти на латинку, підпорядкувати українську церкву папі, ввести метричні міри і т. н.“

„Делегация Полтавца дістала в Римі 4 мільони доларів на організаційні справи. Одначе усі видатки та їх шлі підлягають стислій контролі позачкадцтва. Тепер пробуває Полтавський у Мюнхені та веде звіттам організаційну роботу в подорожних державках, що межують з Радянською Україною. Резиденти, які урядують в імені Полтавця у тих державках, вербують усіх недобитків і утопістів до військових боїв. Останні аванси серед деяких помпадурів, що належать до цієї акції, вказують на те, що авантюра закроється на велику скалю“.

„Не зводимо пошуків в історію „польско-українського“ пункту, стисло зведемо з Сх. Галичини і Волині, зазначаємо лише, що статут і тайні накази (які ідемо в рукаві) є наспротив протипольським. З суми мусимо ствердити, що до цієї організації належать: Полтавський („демагог“) і інші урядники, що підтримують ту акцію. В останньому жасі іменованій т. н. „марша“ для Волині, що веде ту організацію. До цієї ганебної і сумної справи повернемо в майбутньому“.

Хоч як далекою до правдоподібності є ця вістка як з огляду на цілий її зміст, так ще більше з огляду на її подробиці (папі та Муссоліні дуже залежить, мовляв, на тому, щоб на Україні ввести метричні міри та латинку!), що виглядають просто комічними, то всеж таки ми подасмо це до відома наших читачів з газетарського обов'язку.

Під обухом.

250 сконфіскованих чисел. 1.000 бл.

лих місць в одному році.

(*) Під яким обухом живе вся незалежна українська преса, зокрема наш орган, у Польщі, знаємо всі. Про незавидне положення української преси під крилами польського орла говорять вимовною мовою оті білі місця, що так і б'ють в очі кожного читача нашої преси. А ті білі плями-конфіскати є звичайною, можна сказати — щоденною появою всіх українських пресових органів.

Так „Діло“ в 1925 р. на всіх 292 чисел мало не цілих 40 чисел, нерушених прокураторським олівцем. Значить 250 з лишком чисел підпало конфіскації, а що рідко коли конфіската торкалася одного місця, а звичайно трьох, чотирьох,

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ ДЛЯ ПАНЬ НА ЯЛИНКУ

порукає по дуже знижених цінах ФІРМА

НАТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

В. Старосольський.

„Суспільство“.

„La Societe“, орган „Українського Інституту громадознавства“ під дирекцією М. Шаповала в Празі. За редакцією М. Шаповала в Празі. I—II. Прага 1925.

(Продовження.)

Автор переконаний глибоко в цьому, що наука соціології має для нас взагалі, а зокрема для справи нашого визволення безпосереднє і рішуче практичне значення. При тім він уявляє собі науку надто вже просто. Для його „наука рішає в один день“, де „емпіризм сліпців шукає відповіді сотні років“. Такий погляд дуже далекий від цього, що ми знаємо про можливість та здобутки науки. Скорість рішення, на жаль, не є ознакою науки і не вона відрізняє науку від ненаукового мислення. Наука не може для „скорості“ посягати ґрунтовності дослідів та важкої і трудної критичної методи. Її вищість не в скорості, а в певності та правильності рішення. Противлячий погляд на науку п. Шаповала фатально відбився на його статті, про яку тут мова. На 19 друкованих сторінках цієї статті він зачепив та вирішив цілий ряд найважливіших, найважливіших і разом з тим найбільш спірних питань соціології — усе це одним махом, дуже самопевно, без аргументів, без цитат та зсилки. Це не є простий „Schonheitsfehler“ статті. Такий спосіб писання відбирає можливість контролю, а часто і можливість зрозуміти думку автора, а власне там, де він розв'язується і подеміає з якими-сь неназваними течіями та системами соціологічної думки. Автор

не вказує де він гозорить свої, а де переповідає чужі думки і чні власне. Сам читач мусить це констатувати. Усе те разом порушує дуже прийнятні загально істотні форми наукової дисертації.

Важливіші ті зауваження, які викликає сам зміст статті. Її характер еkleктичний. Усі висловлені в ній основні думки та погляди давно відомі в соціологічній літературі. Само по собі це не відбирає статті наукової цінності: ми знаємо еkleктиків, що займають видатні місця в різних галузях наукової творчості. Але еkleктизм п. Шаповала грішить тим, що він зовсім некритичний. Часто проголошує п. Шаповал тоном великого відкриття правди, що давно вже стали комунідами — то знову проголошує яко науково доказану і визнану правду щось, що є тільки тезою або гіпотезою. Це науково недопустима меґода. Далі, еkleктизм допустимий тільки тоді, коли автор, що ним користується, всеж таки самостійно-критично відноситься до чужих думок і коли він зв'язує в одно думки різних авторів не тільки зовнішньо-механічно, але шляхом критичної синтези. П. Шаповал зв'язує в одно думки різних авторів, не питаючи, чи вони співмісні, чи можливо дати їм місце поруч, в одній системі. Так він о-соціологічно захоплений двома авторами: фон Віза та Сорокіним. Їх думки ми стіраємо в статті п. Шаповала на кожному кроці. І живовидячки, п. Шаповал зовсім не бачить глибокої, основної різниці поміж обома цими соціологами: різниці самого підходу до проблеми соціології, яка не дозволяє складати в одно їхніх думок. Фон Віза, вихова-

нець німецької школи соціології, розвивався під впливом, розробленої головню нео-кантіянцями теорії пізнання. Сорокін — апігон цієї „російської школи соціології“, який пок. Б. Кістяковський закінчує та блискує доказав ґносеологічний примітивізм. Політично, можна найти дещо спільне поміж цими авторами, а власне їх консерватизм. Науково — вони два ріжні світи, і зв'язувати їх в одно, це є недопустимий синкретизм.

Не спосіб розглядати тут критично усі погляди, які висловлені в статті. Для прикладу тільки слід вказати на деякі з них, щоб ними пояснити закид наукової необґрунтованості. Так п. Шаповал ділить соціологію на три частини, з яких одною має бути „генетична“ соціологія. Тим він попадає в суперечність з основним означенням соціології, яке подає сам (згідно з Візе). Коли соціологія є наукою про „соціальні відносини“ та їх закони, то в неї немає місця для „генетики“. Істотно для розуміння закону є те, що він вічний та незмінний, однаковий скрізь і всюди. Як у межах фізики немає місця для генетики, так не повинно його бути і в соціології, коли прийняти наведену тут її дефініцію. Поміж прийнятим п. Шаповалом означенням та поділом соціології існує основна суперечність. П. Шаповал прокодить мило зв'язаною з тим проблемою мовчки. Ця проблема для його видимо зовсім не існує.

Науково абсурдне те, що сказано в статті про політику. Імає сказано, що „наука про суспільство може оперувати й оперує щодо минулого поняттям соціальної генетики, щодо будуччини — соціальної

політики як виразу, що характеризує свідом діяльність людей і їх об'єднань в стосунку до інших людей і інших об'єднань“. Усе тут помилкове, починаючи від самої назви. Назва „соціальна політика“ нічого не каже. „Соціальною“ (в ужитому тут розумінні) є кожна політика. Додаток „соціальна“ може тільки викликати непорозуміння, ніби то мається на увазі не політику взагалі, а відому її ділянку для означення якої прийнято назву „соціальна політика“. Важніше це що позивий погляд на політику неправдивий і помилковий по суті. З наукового погляду недопустимо протиставити політику генетиці. Відкригі соціологією закони мусять діяти однаково як в минулому, так і в майбутньому. Не може бути двох різних соціологічних дисциплін залежно від цього, чи йде про минуле, чи про будуччину — як не може їх бути на такій підставі у фізиці. І те також неправда, що політика це соціологічне знання з додатком нашої власної мети. Знання зі становища певної практичної шлі, це „техніка“, а сам п. Шаповал признає, що політика це мистецтво. Плутанина виникла з того, що п. Шаповал не розрізняє точно поміж значущим соціологією для політики і істотою обох понять. Політика користується в чимраз більший мірі здобутками соціології і старастись використати для себе соціологічну методу мислення. Вона хоче стати, як каже Г. Масарик, „прикладною соціологією“. Але це є щось зовсім інше, як те, що каже п. Шаповал.

(Довіщення буде.)